

LIETUVOS RESPUBLIKOS AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS DĖL VŠĮ EUROPOS HUMANITARINIO UNIVERSITETO PROFSĄJUNGOS 2015 M. VASARIO 20 D. SKUNDO

2015 m. rugpjūčio 20 d. Nr. SP-19
Vilnius

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius (toliau – Kontrolierius), vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 18 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. XI-1583 „Dėl Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos įsteigimo ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų patvirtinimo“, 13.1 papunkčiu ir išnagrinėjęs Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Kontrolieriaus tarnyba) 2015 m. vasario 20 d. VŠĮ Europos humanitarinio universiteto darbuotojų profesinės sąjungos „EHUnion“, atstovaujamos pirmininko Constantine Tkachyov (toliau – pareiškėjas), skundą bei pateiktą medžiagą,

n u s t a t ė:

Pareiškėjas skunde nurodė, kad Europos humanitarinio universiteto (toliau – EHU) rektorius:

1. 2014 m. gegužės 22 d. priėmė įsakymą Nr. 01-148 „Dėl viešosios įstaigos „Europos humanitarinis universitetas“ dėstytojų paskyrimo 2014–2015, 2015–2016 mokslo metams“ (toliau – Įsakymas Nr. 01-148), kuriame nurodė priimti tam tikrą skaičių dėstytojų į akademinis padalinius „netaikant viešo konkurso procedūrų ir sudaryti su jais terminuotas darbo sutartis <...> ne ilgesniam nei 2 metų laikotarpiui“, taip pat „pavesti Akademių departamentų vadovams (...) parengti pasiūlymus dėl personalinių pakvietimų užimti dėstytojo pareigas atitinkamame departamente“, „rekomenduoti Akademių departamentų vadovams su jų siūlomais personaliniais paskyrimais supažindinti 2014 m. viešą konkursą laimėjusius departamento dėstytojus ir pagal galimybes atsižvelgti į jų rekomendacijas“; taip pat šiuo įsakymu sudarė Komisiją departamentų vadovų pateiktiems siūlymams vertinti (toliau – Komisija), kuri gali kviešti „individualiam pokalbiui bet kurią teikiamą kandidatūrą“, ir savo rekomendacijas teikia rektoriui;

2. 2014 m. liepos 28 d. priėmė įsakymą Nr. 10-124 „Dėl EHU kviestinių dėstytojų priėmimo 2014–2015 mokslo metais“ (toliau – Įsakymas Nr. 10-124), kuriame nurodė konkrečių dėstytojų, kviečiamų 2014–2015 mokslo metams dėstyti į EHU, sąrašą.

Pareiškėjas skunde pažymėjo, kad Įsakymo Nr. 01-148 preambulėje kaip įsakymo priėmimo pagrindas nurodytas EHU Statuto (pasirašytas 2011 m. birželio 11 d.; toliau – EHU Statutas) 10.3.13 papunktis, kuriame nustatyta, kad rektorius, „atsižvelgiant į Prorektorius, kuriojančio

atitinkamą veiklos sferą, rekomendaciją, samdo ir atleidžia personalą; skelbia konkursus pareigoms eiti, skiria asmenis į šias pareigas bei atleidžia iš jų šio Statuto ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka“. Kaip nurodė pareiškėjas, EHU Statutas nenumato išlygų kviestiniams dėstytojams būti skiriamiems kitaip, nei viešo konkurso būdu, nes skyrimas neviešo konkurso būdu EHU Statute nereglamentuojamas.

Pareiškėjas skunde nurodė, kad minėti įsakymai Nr. 01-148 ir Nr. 10-124 galimai prieštarauja EHU Statuto 14.4, 14.6 ir 9.3.5 papunkčiams bei Kontrolieriaus 2014 m. balandžio 30 d. sprendime Nr. SP-2 pateiktoms rekomendacijoms dėl Komisijos EHU pedagogų ir mokslo darbuotojų pareigoms užimti sudarymo ir šios komisijos sprendimų teisėtumo. Pareiškėjas skunde nurodė, kad, „taikant skirtingas procedūras, sudarytos prielaidos kai kuriuos dėstytojus priimti į dėstytojų pareigas neskaidriai, t. y. netaikant jokių objektyviai ir teisiškai pagrįstų reikalavimų tapti EHU dėstytojais, šitaip pažeidžiant Mokslo ir studijų įstatyme įtvirtintą akademinės bendruomenės lygių teisių dalyvauti konkursuose principą <...>“.

Pareiškėjas prašo Kontrolieriaus „pradėti tyrimą dėl akademinės etikos ir procedūrų, įtvirtintų EHU Statute, pažeidimų, informuoti Europos humanitarinį universitetą bei Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministeriją apie padarytus EHU Statuto pažeidimus“.

Kontrolierius 2015 m. kovo 13 d. raštu Nr. S-129 kreipėsi į EHU laikinąjį rektorių prof. David Pollick, prašydamas nurodyti Įsakymo Nr. 01-148 priėmimo teisinį pagrindą, nurodyti, ar EHU yra patvirtinęs kviestinių dėstytojų ir mokslo darbuotojų kvietimo dirbti pagal terminuotą darbo sutartį ir skyrimo į pareigas reikalavimus ir procedūrą, taip pat nurodyti Komisijos sudarymo teisinį pagrindą ir paaiškinti, kaip šios Komisijos sudėtis atitinka Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 65 straipsnio 5 dalyje nurodytą imperatyvųjį reikalavimą kandidatų dėstytojų ir mokslo darbuotojų pareigoms eiti vertinimo komisijos sudėčiai, pateikti kitą su minėtais įsakymais susijusią informaciją.

EHU (jam atstovaujanti advokatų profesinė bendrija „Miškinis ir partneriai“) 2015 m. kovo 30 d. raštu Nr. 178 paprašė Kontrolieriaus patikslinti klausimus, kadangi, „kaip matyti ir iš pačių aukščiau nurodytų klausimų antraščių, minėtais įsakymais EHU buvo priimti kviestiniai dėstytojai, kuriems Mokslo ir studijų įstatymo 65 straipsnis nėra taikomas“. Kontrolierius 2015 m. balandžio 24 d. raštu Nr. S-214 pateikė patikslintus klausimus: ar įsakymas Nr. 01-148 reglamentuoja tik kviestinių dėstytojų priėmimą; ar EHU yra patvirtinęs konkrečią kviestinių dėstytojų ir mokslo darbuotojų priėmimo į pareigas tvarką pagal Statuto 14.6 papunktį; nurodyti, kokie Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo „imperatyvūs reikalavimai“, paminėti Įsakymo Nr. 01-147 preambulėje, turimi omenyje. Taip pat Kontrolierius paprašė pateikti Įsakyme Nr. 10-124 išvardintų kviestinių dėstytojų ir konkrečių Lietuvos ir / ar užsienio mokslo ir studijų institucijų, kuriose jie dirbo priėmimo į kviestinių dėstytojų pareigas EHU dieną, bei užimamų pareigų sąrašą. EHU 2015 m. balandžio 29 d. raštu Nr. 192 paprašė patikslinti, kokio dėstytojų sąrašo Kontrolierius prašo – kviestinių ar vizituojančių dėstytojų sąrašo. Kontrolierius 2015 m. gegužės 6 d. raštu Nr. S-226 informaciją patikslino, kad prašo kviestinių dėstytojų sąrašo.

Galutinis atsakymas iš EHU buvo gautas 2015 m. birželio 15 d. raštu Nr. 207.

1. Dėl Įsakymų Nr. 01-148 ir Nr. 10-124 atitikimo EHU Statuto nuostatomis

EHU rektorius 2014 m. gegužės 22 d. priėmė įsakymą Nr. 01-148 „Dėl viešosios įstaigos „Europos humanitarinis universitetas“ dėstytojų paskyrimo 2014–2015, 2015–2016 mokslo metams“, atsižvelgdamas į (kaip nurodyta preambulėje) „EHU Valdančiosios tarybos 2013 m. birželio 7 d. sprendimo „Dėl etatų skaičiaus akademinuose padaliniuose patvirtinimo“ 2.2 p. ir

Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo imperatyvius reikalavimus dėl aukštųjų mokyklų dėstytojų ir mokslo darbuotojų paskyrimo į pareigas tvarkos bei vadovaujantis Statuto 10.3.2, 10.3.13 punktais“. Šiuo įsakymu rektorius nurodė „2014–2015, 2015–2016 mokslo metams į likusias iki 40 pilno ir nepilno krūvio Akademinių medijų, Teisės, Istorijos, Socialinių ir politikos mokslų departamentų dėstytojų pozicijas priimti dėstytojus netaikant viešo konkurso procedūrų ir sudaryti su jais terminuotas darbo sutartis nuo 2014 m. spalio 1 d. ne ilgesniam nei 2 metų laikotarpiui“ (1 p.), „pavesti Akademinių departamentų vadovams iki 2014 m. birželio 27 d. parengti pasiūlymus dėl personalinių pakvietimų užimti dėstytojo pareigas atitinkamame departamente“ (2.3 p.), „rekomenduoti Akademinių departamentų vadovams su jų siūlomais personaliniais paskyrimais supažindinti 2014 m. viešą konkursą laimėjusius departamento dėstytojus ir pagal galimybes atsižvelgti į jų rekomendacijas“ (2.4 p.).

EHU Statuto 10.3.2 papunktyje nustatyta, kad rektorius „įgyvendina Valdančiosios tarybos sprendimus“, o 10.3.13 papunktyje – kad rektorius, „atsižvelgiant į Prorektorius, kurioje atitinkamą veiklos sferą, rekomendaciją, samdo ir atleidžia personalą; skelbia konkursus pareigoms eiti, skiria asmenis į šias pareigas bei atleidžia iš jų šio Statuto ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka“.

Kontrolierius pažymi, kadangi Įsakymo Nr. 01-148 pavadinime ir turinyje nėra nurodyta, kad įsakymas reglamentuoja būtent kviestinių dėstytojų paskyrimą, tokia įsakymo formuluotė yra netiksli ir klaidinanti.

EHU 2015 m. balandžio 29 d. rašte Nr. 192 nurodė, kad Įsakymais Nr. 01-148 ir Nr. 10-124 buvo priimti kviestiniai dėstytojai. Kaip pažymėjo EHU, „priimant į darbą kviestinius dėstytojus, universitete vadovaujamosi išimtinai Mokslo ir studijų įstatymo 61 str.“

Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 61 straipsnyje nustatyta, kad „mokslo ir studijų institucijos gali ne ilgiau kaip 2 metams kviešti dėstytojus ir mokslo darbuotojus dirbti pagal terminuotą darbo sutartį“ ir kad „kviestiniams dėstytojams ir mokslo darbuotojams šiame įstatyme nustatyta skyrimo į pareigas tvarka netaikoma“.

EHU 2015 m. birželio 15 d. rašte Nr. 207 papildomai nurodė, kad „priimant kviestinius dėstytojus į darbą, buvo vadovautasi tuo metu galiojusio EHU Statuto nuostata, leidžiančia rektoriui *samdyti personalą* (tiek akademinį, tiek administracinį teisės aktų nustatyta tvarka). <...> EHU Statuto nuostata dėl konkursų skelbimo pareigoms eiti kviestiniams dėstytojams netaikoma, nes jie į pareigas skiriami (samdomi) be konkurso <...>“. EHU minėtame rašte pabrėžė, kad „EHU Statuto nuostatos dalimi „*skelbia konkursus pareigoms eiti*“ rektorius vadovaujasi tuomet, kai samdo darbuotojus į pareigas, užimamas tik konkurso būdu (pvz., dėstytojai, priimami Mokslo ir studijų įstatymo 65 str. nustatyta tvarka). <...> Dėstytojai, priimami konkurso tvarka, nevadinami kviestiniais dėstytojais ir su jais sudaroma 5 metų terminuota arba neterminuota darbo sutartis <...>“.

EHU Statuto 14.6 papunktyje nustatyta, kad „universitetas gali kviešti dėstytojus ir tyrėjus iš kitų Lietuvos ir užsienio mokslo ir studijų institucijų“. Kaip minėtame rašte nurodė EHU, „mokslo ir studijų institucijos, kviesdamos dirbti dėstytojus pagal Mokslo ir studijų įstatymo 61 str., nėra saistomos jokių procedūrų ir laisvai pasirenka asmenis (dėstytojus), kuriuos samdo dėstyti aukštojoje mokykloje“.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Įsakymo Nr. 01-148 pavadinimas ir turinys, kuriame nenurodyta, kad įsakymas reglamentuoja būtent kviestinių dėstytojų paskyrimą, yra klaidinantys atsižvelgiant į šį įsakymą priėmusio subjekto – EHU rektorius – valią ir ketinimus, išdėstyti EHU raštuose, todėl yra tikslintini.

2. Dėl Komisijos EHU departamentų vadovų pateiktiems pasiūlymams vertinti sudarymo EHU rektoriaus Įsakymu Nr. 01-148 procedūros atitikimo EHU Statuto nuostatoms

Kaip buvo išdėstyta aukščiau, preziumuojama, kad Įsakymas Nr. 01-148 pagal savo turinį reglamentuoja kviestinių dėstytojų paskyrimą, kuriems viešo konkurso procedūros netaikomos. Šio įsakymo 2 punkte nustatyta kviestinių dėstytojų paskyrimo procedūra, kurią sudaro keli etapai:

1. pavesti Akademiinių departamentų vadovams iki nustatyto termino „parengti siūlymus dėl likusių etapų ir darbo krūvio paskirstymo“ (2.1. p.);
2. pavesti Akademiinių departamentų vadovams iki nustatyto termino „parengti pasiūlymus dėl personalinių pakvietimų užimti dėstytojo pareigas atitinkamame departamente“ (2.3 p.);
3. „rekomenduoti Akademiinių departamentų vadovams su jų siūlomais personaliniais paskyrimais supažindinti 2014 m. viešą konkursą laimėjusius departamento dėstytojus ir pagal galimybes atsižvelgti į jų rekomendacijas“ (2.4 p.);
4. sudaryti komisiją departamentų vadovų pateiktiems pasiūlymams vertinti (toliau – Komisija) (2.5 p.);
5. Komisija „gali pakviesti individualiam pokalbiui bet kurią teikiamą kandidatūrą. Savo rekomendacijas Komisija teikia rektoriui“, kuris priima galutinį sprendimą dėl dėstytojų priėmimo į darbą (2.6–2.7 p.).

Vadovaujantis Mokslo ir studijų įstatymo 61 straipsniu ir atsižvelgiant į EHU Statuto 14.6 papunktį, kuriame nustatyta, kad „universitetas gali kviesti dėstytojus ir tyrėjus iš kitų Lietuvos ir užsienio mokslo ir studijų institucijų“, darytina išvada, kad EHU turi teisę pasirinktus kviestinius dėstytojus įdarbinti aukštojoje mokykloje. Tačiau pažymėtina, kad Kontrolierius neturėjo galimybės įvertinti, ar kviestiniai dėstytojai, išvardyti Įsakyme Nr. 10-124, atitinka EHU Statuto 14.6 papunkčio reikalavimus, nes EHU nepateikė informacijos apie kviestinių dėstytojų darbą kitose Lietuvos ir užsienio mokslo ir studijų institucijose, 2015 m. birželio 15 d. rašte Nr. 207 nurodydamas, kad „nekaupia ir nesaugo duomenų apie darbuotojų (kviestinių dėstytojų) darbą kitose įmonėse, įstaigose ar organizacijose, todėl negali pateikti <...> prašomos informacijos (kitų dėstytojų darboviečių pavadinimų ir pareigų tose darbovietėse)“.

Kontrolierius, įvertinęs pareiškėjo ir EHU pateiktą informaciją ir ją patvirtinančius dokumentus bei teisinį reglamentavimą, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 18 straipsnio 12 dalies 9 punktu:

n u s p r e n d ė:

Pripažinti pareiškėjo skundą nepagrįstu.

Kontrolieriaus sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius

Vigilijus Sadauskas